

Spis treści

Mam prawo do życia w czystym środowisku

1. Wstęp	2
1.1. Jak działa zrównoważony rozwój?	3
1.2. Co Ja mogę zrobić dla środowiska?	4
2. Źródła informacji	5
2.1. Prawo ochrony środowiska	5
2.2. Ustawa o ochronie przyrody	7
2.3. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku	8
2.4. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	10
2.5. Przegląd wybranych aktów prawnych	12
3. Organizacje pozarządowe	14
Literatura	16

I. Wstęp

Świadome, aktywne społeczeństwo jest fundamentem ustroju demokratycznego. Dotyczy to jakości funkcjonowania państwa, a więc i ochrony środowiska. W tej dziedzinie świadome wspólnoty społeczne podejmują liczne lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Aby mogły skutecznie wypełniać tę rolę, konieczne jest zapewnienie im dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska (PEP 2009). Tymi słowami rozpoczyna się rozdział „Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska” Polityki Ekologicznej Państwa.

Również w art. 5. Konstytucji RP. zapisano: Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Ustawa zasadnicza stawia niejako na równi: niepodległość, prawa człowieka i obywatela, bezpieczeństwo oraz ochronę środowiska, wskazując zasady zrównoważonego rozwoju jako główne narzędzie do ich zapewnienia. Owa polityka ma przełożenie również w dokumentach niższego szczebla. W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku, określono cele i priorytety polityki prowadzonej na terenie Dolnego Śląska. Cel zasadniczy zakłada: stworzenie kompleksu uwarunkowań sprawiających, że na Dolnym Śląsku da się żyć w spokoju ducha, w zgodzie z ludźmi i w harmonii z naturą. Natomiast cel nadrzędny to: podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

1.1. Jak działa zrównoważony rozwój?

Zrównoważony rozwój jest sposobem zarządzania, w którym następuje równoważenie praw i interesów zarówno społecznych, gospodarczych jak i przyrodniczych. Jest to proces, w którym rozwój społeczno-gospodarczy i rozwój środowiska przyrodniczego pozostają w równowadze dynamicznej, wzajemnie na siebie wpływając. W myśl tej idei ochrona środowiska powinna iść w parze ze wzrostem gospodarczym oraz ładem społecznym. Wagę moralną tych postulatów trafnie ujęto w pierwszej definicji: rozwój zrównoważony, to jest taki rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie (Raport WCED 1987). Wszak nie odziedziczyliśmy Ziemi po naszych przodkach, pożyczyciśmy ją od naszych dzieci.

Środowisko czyli co?

Gdyby spytać pierwszego z brzegu przechodnia, co to jest środowisko, odparłby zapewne: las, jezioro, czyste powietrze... Należy jednak zdawać sobie sprawę z tego, że środowisko to coś znacznie więcej. Według słownika PWN, środowisko przyrodnicze to:

całościowość powiązanych ze sobą elementów otoczenia organizmów (abiotyczne i biotyczne). Nieco szerszą definicję zapisano w Ustawie o ochronie przyrody gdzie środowisko przyrodnicze to: krajobraz wraz z tworami przyrody nieożywionej oraz naturalnymi i przekształconymi siedliskami przyrodniczymi z występującymi na nich roślinami, zwierzętami i grzybami.

Szczegółowo opisuje ten temat Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, gdzie uważa się za należące do środowiska takie elementy jak: powietrze, woda, powierzchnia ziemi, kopaliny, klimat, krajobraz i obszary naturalne, w tym bagna, obszary nadmorskie i morskie, a także rośliny, zwierzęta i grzyby oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami (...).

Choć z potocznego rozumienia środowiska jest tu wiele, szczególną uwagę należy zwrócić na dwa rzadko wymieniane elementy: krajobraz oraz system powiązań – widoczne jako całość otoczenie i niewidoczne związki stanowiące o poprawności jego funkcjonowania.

1.2. Co Ja mogę zrobić dla środowiska?

jest jednak ściśle związane z pewnymi obowiązkami. I nie są to jednorazowe akcje, ale uwaga poświęcana co dzień. To również obowiązek dbania o środowisko.

Nie jest wcale konieczne przykuwanie się do drzew, ciężkiego sprzętu budowlanego czy inne spektakularne akcje, z którymi często kojarzy się ruch ekologiczny. Nie są konieczne uliczne protesty mieszkańców, blokady dróg, krzyki, dym rac i palonych opon, z którymi często kojarzy się egzekwowanie własnych praw.

Troska o środowisko to codzienny trud bycia ciekawym co się dzieje wokół nas, zdobywania wiedzy o otaczającym świecie, zrozumienia mechanizmów jego działania i odwagi aby móc reagować, gdy w obliczu tej wiedzy dzieje się coś złego.

Prawo do życia w czystym (zrównoważonym) środowisku dają nam najważniejsze dokumenty w państwie, z konstytucją RP włącznie. Świadome i odpowiedzialne korzystanie z posiadanych praw

- Mam prawo edukować się, poszerzać swoją wiedzę, być świadomym, współdziałania z rodzicami w realizacji tego obowiązku;
- Mam prawo działać na rzecz środowiska, zrzeszać się, zakładać partnerstwa,
- Mam prawo zachęcać społeczeństwo i samorządy do działań na rzecz środowiska przyrodniczego,
- Mam prawo monitorować i rozliczać osoby odpowiedzialne za stan środowiska,
- Mam prawo do życia w czystym środowisku.

II. Źródła informacji

Zacznąć zawsze należy od zdobycia rzetelnej i wiarygodnej informacji. W swoich działaniach nie należy opierać się wyłącznie na własnych spostrzeżeniach. Bo choć to one uruchamiają całą „procedurę” dochodzenia prawdy i są pierwszym sygnałem ostrzegawczym, że coś się dzieje źle, to bardzo często nie są informacją pełną. Takich wiadomości powinny nam udzielić przede wszystkim władze samorządowe. Ale zacznijmy od początku...

Początkiem nowoczesnej ochrony przyrody w Polsce była uchwalona w 1991 r. Polityka Ekologiczna Państwa - jeden z pierwszych tego typu dokumentów w Europie. Tym samym wyprzedziliśmy postanowienia Konferencji ONZ „Szczyt Ziemi” w Rio de Janeiro z 1992 r. W dokumencie tym został wyrażony stosunek państwa do problemów ochrony środowiska i ich rangi w krajowej polityce, a także wytyczono kierunek dla rozwoju ustawodawstwa ekologicznego (Żarska 2005). Postulowano m.in. racjonalizację wykorzystania zasobów wodnych i kopalnych oraz ochronę przyrody i rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Kolejne polityki ekologiczne uchwalano w latach: 2000, 2006, i 2009 - (obecnie obowiązująca). Kierunki wyznaczone w polityce ekologicznej Państwa znajdują swoją kontynuację na poziomie obowiązujących ustaw i rozporządzeń.

2.1. Prawo ochrony środowiska

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 1) zasady ustalania:
  - warunków ochrony zasobów środowiska,
  - warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
  - kosztów korzystania ze środowiska;
- 2) obowiązki organów administracji;
- 3) odpowiedzialność i sankcje.

Prawo Ochrony Środowiska zapewnia nam wszystkim możliwość udziału w kształtowaniu naszego otoczenia już na etapie tworzenia polityki ekologicznej Państwa (Art. 15, pkt 3.). Dla tych jednak, którzy czują się lepiej angażując w sprawy mniejsze – analogiczny udział zapewnia w tworzeniu wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska

W Art. 53. Prawa ochrony Środowiska czytamy, że (...)

Organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, w ramach którego sporządzany jest raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Tak zwanym Organem właściwym są najczęściej wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast, ale w szczególnych przypadkach (dotyczących „dużych” przedsięwzięć oraz zmiany sposobu gospodarowania lasami), również Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska, Starości i Dyrekcja Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych).

Na jakie informacje zwracać uwagę?

Oczywiście na te, które nas najbardziej interesują. Prawo ochrony środowiska określa szczegółowo tryb ochrony i monitorowania takich zasobów jak: powietrze, woda, powierzchnia ziemi, kopaliny, zwierzęta i rośliny oraz ochrony przed czynnikami szkodliwymi: hałas, pola elektromagnetyczne. Informacje te coraz częściej można znaleźć na stronach internetowych Gmin i Powiatów (Biuletyn Informacji Publicznej). Jeżeli ich tam nie ma, można się z nimi zapoznać w Urzędzie.

Na przykład w przypadku procedury uchwalania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gmin oraz Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, każdy ma prawo być poinformowany i mieć wgląd, zarówno w projekty jak i raporty – o czym urząd powinien z odpowiednim wyprzedzeniem poinformować (ogłoszenia, informacje w prasie itp.) oraz zgłaszać swoje wnioski i uwagi.

Szczególny przypadek, w którym mamy prawo być pisemnie poinformowani o tym co dzieje się wokół nas, to procedura wykonywania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz proces budowlany, które dotyczą bezpośredniego sąsiedztwa, lub budowy obiektu celu publicznego. W takich przypadkach jednostka samorządu ma obowiązek poinformować nas o toczącym się postępowaniu, a my możemy (i powinniśmy) się nim zainteresować, gdyż dotyczy ono spraw, które zaważą o wyglądzie naszego otoczenia na długi czas.

Co mogę?

Art. 323. Prawo ochrony środowiska mówi:

(...) Każdy, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko bezpośrednio zagraża szkoda lub została mu wyrządzona szkoda, może żądać od podmiotu odpowiedzialnego za to zagrożenie lub naruszenie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w szczególności przez zamontowanie instalacji lub urządzeń zabezpieczających przed zagrożeniem lub naruszeniem; w razie gdy jest to niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, może on żądać zaprzestania działalności powodującej to zagrożenie lub naruszenie.

Jeżeli zagrożenie lub naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1, może wystąpić Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, a także organizacja ekologiczna (...).

Można z tego wnioskować, iż o ile nasza szkoda spowodowana czymś działaniem degradującym środowisko jest niemierzalna, wówczas jako jednostka mamy niewielkie szanse wpłynąć za zmiany. Możemy wówczas skorzystać z możliwości zwrócenia się od jednostki samorządu bądź organizacji ekologicznej o wystąpienie w naszym imieniu. Zapis jest o tyle „dziwny”, że przecież środowisko jest ZAWSZE dobrem wspólnym...

Co jest natomiast pocieszające to fakt iż ustawodawca w Art. 325 stwierdza, iż

(...) Odpowiedzialności za szkody wyrządzone oddziaływaniem na środowisko nie wyłącza okoliczność, że działalność będąca przyczyną powstania szkód jest prowadzona na podstawie decyzji i w jej granicach (...).

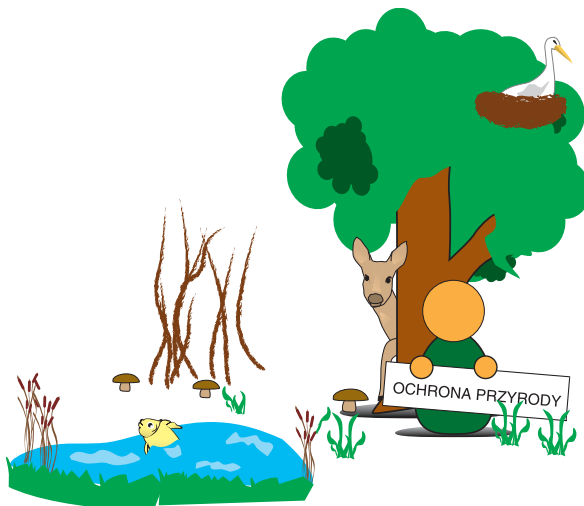
Podmiot (osoba, firma) ma obowiązek na podstawie decyzji administracyjnej ograniczyć bądź zaprzestać negatywnego oddziaływania na środowisko oraz przywrócić środowisko do stanu właściwego. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej,

której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

2.2. Ustawa o ochronie przyrody

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

Ustawa określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu jak również rygory ochrony, opłaty i kary za korzystanie ze środowiska, zasady uchwalania poszczególnych form ochrony, rygory, odpowiednie organy i procedury np. pozwolenie na wycinkę drzew.

Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów (w tym objętych ochroną gatunkową);
- siedlisk przyrodniczych (w tym siedlisk zagrożonych wyginięciem);
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szcztków roślin i zwierząt;
- krajobrazu;
- zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień.

Natomiast celem ochrony przyrody jest między innymi:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Cele te są realizowane z uwzględnieniem wymagań ochrony przyrody w polityce ekologicznej państwa oraz na wszystkich szczeblach administracji:

- krajowym w: koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- wojewódzkim w: strategiach rozwoju województw, planach zagospodarowania przestrzennego województw,
- gminnym w: strategiach rozwoju gmin, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planach zagospodarowania przestrzennego.

Kolejnym narzędziem są lokalne formy ochrony oraz krajowe strategie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej. W ustawie podkreślono również konieczność prowadzenia: działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody, oraz badań naukowych.

W Art. 4. zapisano że:

(...) obowiązkiem organów administracji publicznej, osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych jest dbałość o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym. Organy administracji publicznej są obowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony przyrody.(...)

Mam prawo usłyszeć, zobaczyć i zrozumieć... Ale jak?

2.3. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, daje nam wszystkim możliwość zapoznania się z informacjami dotyczącymi otaczającego nas środowiska. W zasadzie można by przedstawić ją w niniejszej broszurze w całości – zawiera ona bowiem istotne informacje dotyczące zasad i trybu naszego udziału w ochronie środowiska. Z braku miejsca musimy się jednak ograniczyć do spraw najważniejszych. A zatem ...

Organy administracji są obowiązane do udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie znajdujących się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone (Art. 8). Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- 1) stanu elementów środowiska, takich jak: powietrze, woda, powierzchnia ziemi, kopaliny, klimat, krajobraz i obszary naturalne, w tym bagna, obszary nadmorskie i morskie, a także rośliny, zwierzęta i grzyby oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
- 2) emisji, (...)
- 3) raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska;

- 4) stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych.

Wszelkie informacje, urząd jest zobowiązany udostępnić w jednej (lub kilku) z form: ustnej, pisemnej, wizualnej, dźwiękowej, elektronicznej lub innych. Zakres i metoda udostępniania informacji zostały również określone w ustawie o dostępie do informacji publicznej z dnia 6 września 2001 roku. Zdecydowaną większość informacji powinniśmy uzyskać za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej, jednak możemy też wymagać, aby urząd przekazał nam ją bezpośrednio. Jeżeli jest to możliwe „od ręki”, tzn. jeżeli informacja nie wymaga wyszukiwania, nie jest nawet konieczny pisemny wniosek.

Zawsze do tych czynności powinna być w Urzędzie wyznaczona kompetentna osoba. Nie musimy natomiast wykazywać się jakimkolwiek interesem w uzyskaniu informacji – to że jej chcemy jest wystarczającym argumentem.

Jeżeli informacja o środowisku i jego ochronie nie może być udostępniona w sposób lub w formie określonych we wniosku, organ administracji powiadamia nas o tym pisemnie w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku, podając przyczyny i wskazuje, w jaki sposób lub w jakiej formie informacja może być nam udostępniona.

Przed wystąpieniem z takim wnioskiem dobrze jest się zapoznać z Art. 16 ustawy, który określa jakiego typu informacji Urząd nam nie udzieli. Ale też dobrze sprawdzić, jakie informacje powinniśmy uzyskać w prostszy sposób (np. via internet) gdyż należą one do kategorii, które urząd zobowiązany jest podawać do wiadomości publicznej. Należą do niej między innymi:

- prognozy oddziaływania na środowisko;
- wnioski o wydanie decyzji i o decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach;
- raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- wyniki prac studialnych z zakresu ochrony środowiska;
- polityka ekologiczna państwa,
- wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska,
- opracowania ekofizjograficzne,
- programy ochrony powietrza,
- mapy akustyczne,
- programy ochrony środowiska przed hałasem,
- wnioski o wydanie pozwolenia i pozwolenia:
  - na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
  - wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
  - na wytwarzanie odpadów,
  - wnioski o wydanie zezwolenia i zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów,

Kolejnym elementem, który może zostać wykorzystany w poszerzeniu naszej wiedzy na temat środowiska są *oceny oddziaływania na środowisko* oraz *raporty o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko*. Prawo Ochrony Środowiska nakłada obowiązek wykonania i udostępnienia takich ocen dla przedsięwzięć takich jak: plany, projekty, polityki; oraz budowa dróg, urządzeń wodnych i regulacji wód, wszelkich przedsięwzięć prowadzonych na terenach objętych ochroną systemu Natura 2000 oraz innych uznanych w prawie za mogące znacząco oddziaływać na środowisko (decyzje). To tylko wybrane rodzaje działań, o których powinniśmy móc się dowiedzieć od władz samorządowych.

Z ocen i raportów, które z nielicznymi wyjątkami powinny być nam udostępnione, powinniśmy się dowiedzieć (między innymi) o :

- 1) planowanym przedsięwzięciu, (w fazie budowy i użytkowania) w tym o przewidywanych wielkościach emisji,
- 2) elementach przyrodniczych środowiska, zabytków chronionych, na które przedsięwzięcie będzie miało wpływ,
- 3) wariantach przedsięwzięcia, w tym: polegającego na niepodjęciu przedsięwzięcia i najkorzystniejszego dla środowiska, wraz z uzasadnieniem ich wyboru;
- 4) przewidywanych oddziaływaniach na środowisko, w tym również w wypadku wystąpienia poważnej awarii,
- 5) uzasadnieniu wybranego wariantu, ze wskazaniem jego oddziaływania w szczególności na:
  - a) ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę i powietrze,
  - b) powierzchnię ziemi, z uwzględnieniem ruchów masowych ziemi, klimat i krajobraz,
  - c) dobra materialne,
  - d) zabytki i krajobraz kulturowy,
  - e) wzajemne oddziaływanie między elementami.

Informacje te powinny wskazywać w jaki sposób przedsięwzięcie będzie oddziaływało w różnych okresach czasu, jakie zasoby środowiska i w jakich ilościach będzie wykorzystywało, a także, w jaki sposób będzie się zapobiegać, monitorować czy kompensować ewentualne negatywne skutki jego funkcjonowania.

Co bardzo istotne, choć niestety trudne do zdefiniowania, owe dokumenty powinny zawierać przedstawienie zagadnień w formie graficznej oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym, a także źródła informacji stanowiące podstawę do sporządzenia raportu.

2.4. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa: zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę tych działań (Art. 1). Zgodnie z ustawą, w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnić należy między innymi zagadnienia: ładu przestrzennego, ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa kulturowego, walory architektoniczne i krajobrazowe oraz wymagania ochrony zdrowia i bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych.

Mam prawo wiedzieć jak zmieni się krajobraz mojego miejsca zamieszkania.

To właśnie ta ustawa określa zasady konsultacji społecznych Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego czyli sytuacji, w których mamy realny wpływ na jakość naszego otoczenia: mniej lub bardziej przetworzonego przez człowieka, mniej lub bardziej zaśmieconego...

Procedurę tą opisuje Art. 17. (przytoczono wybrane pkt.):

Wójt, burmistrz albo prezydent miasta po podjęciu przez radę gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego kolejno:

1) ogłasza (...) podjęcie uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, określając formę, miejsce i termin składania wniosków do planu, nie krótszy niż 21 dni od dnia ogłoszenia;

3) rozpatruje wnioski, o których mowa w pkt 1, w terminie nie dłuższym niż 21 dni (...);

4) sporządza projekt planu miejscowego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, (...);

10) ogłasza (...) o wyłożeniu projektu planu do publicznego wglądu (...) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego (...) oraz organizuje w tym czasie dyskusję publiczną nad przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami;

11) wyznacza w ogłoszeniu, o którym mowa w pkt 10, termin, w którym osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej mogą wnosić uwagi dotyczące projektu planu, nie krótszy niż 14 dni od dnia zakończenia okresu wyłożenia planu;

12) rozpatruje uwagi, o których mowa w pkt 11, w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia upływu terminu ich składania;

13) wprowadza zmiany do projektu planu miejscowego wynikające z rozpatrzenia uwag, o których mowa w pkt 11, a następnie w niezbędnym zakresie ponawia uzgodnienia;

W art. 18. zapisano, iż **uwagi do projektu planu miejscowego może wnieść każdy, kto kwestionuje ustalenia przyjęte w projekcie planu.** Uwagi do projektu planu należy wnieść na piśmie lub w formie elektronicznej (opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym – pkt. 3.) w terminie wyznaczonym w ogłoszeniu.

Pisząc uwagi do projektu planu należy:

- odwołać się do konkretnego dokumentu (numer dokumentu),
- wydawać rzetelne opinie i sprawiedliwe oceny,
- używać argumentów merytorycznych i mierzalnych (np. ekonomicznych) w odniesieniu do konkretnych punktów dokumentu,
- precyzyjnie opisywać oczekiwania lub propozycje zmian,
- poprosić o ustosunkowanie się do proponowanych zmian na piśmie,
- zachować terminy wymagane ustawą oraz inne warunki zapisane w ogłoszeniach.

Kolejną bardzo istotną kwestią jest fakt, że: **każdy ma prawo wglądu do studium lub planu miejscowego oraz otrzymania z nich wypisów i wyrysów** (Art. 30. pkt 1.). Urzędnik gminy powinien na nasz wniosek udostępnić nam informacje dot. planów zagospodarowania w postaci mapy oraz tekstu uchwały precyzującej poszczególne warunki (zagospodarowania, zabudowy itd.).

Podsumowując – władze gminy są zobligowane do poinformowania o rozpoczęciu prac nad planami miejscowymi, wskazując formę, miejsce i termin składania wniosków do planu oraz rozpatrzenia wniosków do planu. Równolegle mają obowiązek wykonania prognozy oddziaływania na środowisko planu miejscowego – dokumentu który przewiduje zmiany i szkody dla środowiska oraz wskazuje metody kompensacji.

Najważniejszym zobowiązaniem jest organizacja konsultacji społecznych, w czasie których wyklada się projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu. Zapisane w ustawie: organizacja dyskusji publicznej nad przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami, znaczy: zapoznanie mieszkańców z konkretnymi konsekwencjami przyjęcia planu, przedstawienie konkretnych wniosków i prognoz, a nawet makiet inwestycji.

W ostatnim etapie władze gminy powinny rozpatrzyć wnioski do projektu planu.

2.5. Przegląd wybranych aktów prawnych

Poniżej przedstawiono ważniejsze akty prawne mające związek z ochroną środowiska wg Konstytucyjnej hierarchii. Podkreślono dokumenty szerzej opisywane w niniejszej broszurze.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.

Ratyfikowane umowy międzynarodowe

Umowy i porozumienia przyjęte na szczeblu międzynarodowym, zobowiązują poszczególne kraje do ich ratyfikacji i przestrzegania np.:

- Konwencja o różnorodności biologicznej, (Rio de Janeiro 1992), (Dz.U. 2002 nr 184 poz. 1532),
- Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, (Nowy Jork 1992), (Dz.U. 1996 nr 53 poz. 238),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa (Florencja, 2000), (Dz.U. 2006 nr 14 poz. 98),
- Karta Lipska w sprawie Europejskich Miast Zrównoważonych (Lipsk, 2007).

Rozporządzenia, dyrektywy i decyzje Unii Europejskiej

W tym punkcie znajdują się wszystkie akty prawne Unii Europejskiej np.:

- Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,
- Rozporządzenie Rady WE 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory poprzez regulację obrotu nimi,

Ustawy i rozporządzenia z mocą ustawy

- Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009—2012 z perspektywą do roku 2016, Uchwała z dnia 22 maja 2009 r., (M.P. 2009 nr 34 poz. 501),
- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627),
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880),
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717),
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U. 1991 nr 101 poz. 444),
- Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 lipca 1991 r. (Dz.U. 02.112.982),
- Ustawa o rolnictwie ekologicznym z 2004 r. (Dz.U. 2009 nr 116, poz. 975),
- Kodeks postępowania administracyjnego ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. (Dz.U. 2000 nr 98 poz. 1071),
- Prawo budowlane Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r., (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414).

Powyższe ustawy podlegają częstej nowelizacji. Aby zapoznać się z aktualnym tekstem (z późniejszymi zmianami) należy w Bazie Internetowy System Aktów Prawnych utworzyć „tekst jednolity” (<http://isap.sejm.gov.pl>).

Rozporządzenia

Są to źródła prawa wydane na podstawie upoważnienia zapisanego w ustawie i w celu jej wykonania np.:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 października 2004 r. w sprawie stawek opłat dla poszczególnych rodzajów i gatunków drzew (Dz.U. 2004 Nr 228, poz. 2306),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz.U. 2004 nr 220 poz. 2237).

Akty prawa miejscowego

Są to zazwyczaj dokumenty uchwalane na szczeblu gminy:

- Studia Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego,
- Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego,
- Lokalne programy ochrony środowiska lub polityki ekologiczne (np.: Uchwała NR LII/813/98 Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie przyjęcia zasad polityki ekologicznej we Wrocławiu).

Dokumenty o charakterze strategicznym,

wskazujące priorytety i kierunki rozwoju:

- Projekt Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2007- 2013 (Warszawa, 2005),
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku, (załącznik Uchwały Nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2005 roku).

III. Organizacje pozarządowe

Urząd udostępnia nam informację o środowisku, ponieważ jest do tego zobowiązany. Nie znaczy to jednak, że jest jedynym jej źródłem. Potężnym sprzymierzeńcem w dbaniu o jakość naszego otoczenia są organizacje pozarządowe oraz ośrodki badawcze. W ramach własnej działalności statutowej wykonują one ogromną pracę, sporządzając różnego rodzaju raporty, prowadząc monitoring stanu środowiska, wreszcie promując wiedzę przyrodniczą i obywatelską. Szczególnie tzw. trzeci sektor dysponuje obecnie dużą wiedzą i doświadczeniem na temat szeroko pojętego środowiska. Najaktywniejsze organizacje to np.:

Zielona Brama:
www.eko.org.pl

Fundacja Partnerstwo dla środowiska:
www.fpds.pl

Polska Zielona Sieć:
www.zielonasiec.pl

WWF Polska:
www.wwfpl.panda.org

Instytut na rzecz Ekorozwoju:
www.ine-isd.org.pl

Liga Ochrony Przyrody:
www.lop.org.pl

Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”:
www.pronatura.org.pl

Polski Klub Ekologiczny:
www.ekoklub.wroclaw.pl

Centrum Prawa Ekologicznego:
www.cpe.eko.org.pl

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”:
www.zielonaakcja.pl

Słownik zrównoważonego rozwoju:
www.krajobraz.wroc.pl/slownik

Dolina Baryczy:
www.barycz.pl

Organizacje Członkowskie Dolnośląskiej Federacji Organizacji Pozarządowych:

Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju
ul. Białokólnicza 26
50-134 Wrocław
www.eko.wroc.pl

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
Zarząd Oddziału PTTK w Olawie
Rynek 1
55-200 Olawa
www.pttk-olawa.waw.pl

Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA
ul. Białokólnicza 26
50-134 Wrocław
www.eko-unia.org.pl/ekounia/

Zachęcamy do zapoznawania się z inicjatywami i publikacjami promowanymi na powyższych stronach. Poszukując samodzielnie informacji pamiętajmy również o krytycznej weryfikacji źródeł. Ustawiczna edukacja i podnoszenie świadomości niech będzie dla nas początkiem pracy na rzecz środowiska.

Ja również muszę podejmować decyzje dla jego dobra. Mam wobec niego obowiązki, ponieważ mam prawo do życia w czystym środowisku.

Literatura

GIEDYCH R., SZUMAŃSKI M., Seria zeszytów: Krajobraz z paragrafem, SGGW, Warszawa

DRAPELLA-HERMANDORFER A. [red], 2003: Wrocławskie Zielone Wyspy. Projekt zarządzania zasobami środowiska miejskiego, Oficyna Wydaw. PWR, Wrocław

SMOLNICKI K. 2002: Organizacje ekologiczne w: Raport o stanie środowiska Wrocławia, DFE 2002, Wrocław

SOMER J. 2007: Efektywność prawa ochrony środowiska i jej uwarunkowania - problemy udatności jego struktury, Wyd. TNPOŚ, Wrocław

SYMONIDES E., 2008: Ochrona przyrody, Wyd. UW, Warszawa

ŻARSKA B., 2005: Ochrona krajobrazu. Wyd. SGGW, Warszawa